JAK VZNIKALA KONCEPCE

Během května a června 2015 proběhla 3 setkání v rámci soutěžního workshopu, který je kombinací soutěže o návrh a odborného kolokvia s cílem najít sdílený přístup k rozvoji území.

Šlo o to, aby se celého procesu mohli kromě porotců a vybraných týmů aktivně účastnit také místní aktéři, např. politici, městské organizace a odbory magistrátu, městské části, státní správa a státní organizace, projektanti a dodavatelé čistíren, vlastníci a správci pozemků.

Návrhy během workshopu prezentovalo 5 mezioborových týmů. Vítězný návrh byl během podzimu 2015 a jara 2016 dopracován do podoby podkladové studie, na základě které IPR Praha vytvořil koncepci a akční plán. Dokumenty schválila Rada hl. m. Prahy v srpnu 2017.

PROCES KONCEPCE

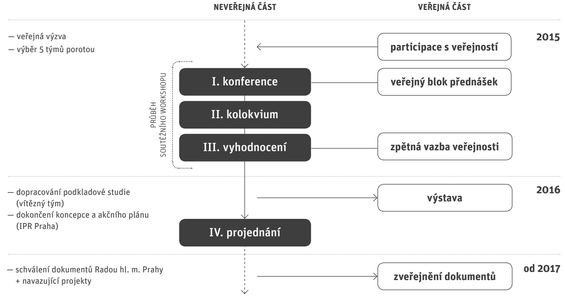

OBSAH KONCEPCE

Zásady koncepce
Shrnují hlavní sdílené principy rozvoje území z hlediska celkového krajinářského řešení, jednotlivých témat a lokalit.

Podkladová studie
Koncepce se opírá o podkladovou urbanisticko-krajinářskou studii, která je dopracovaným vítězným návrhem ze soutěžního workshopu mezioborového autorského týmu: prof. Ing. arch. Petr Pelčák (architektura), Ing. Eva Wagnerová (krajinářská architektura), Ing. Václav Malina (dopravní stavby), Ing. Miloslav Šindlar (vodohospodářské stavby)

Vyhodnocení podkladové studie
IPR Praha vyhodnotil jednotlivé návrhy urbanisticko-krajinářské studie. U každé lokality určil, zda je možné pokračovat v navrhovaném řešení, nebo je potřeba hledat jiné. Koncepce dle svého zaměření ve větším detailu řešila území Císařského ostrova a je na něm shoda. Řešení pro navazující území je třeba v koncepční úrovni dále prověřovat.

Podněty a připomínky
Po dokončení konceptu koncepce proběhlo v říjnu 2016 závěrečné projednání. Ústní podněty a připomínky byly zaznamenány a společně s písemnými připomínkami vypořádány.

Akční plán
Akční plán slouží k naplňování cílů koncepce Císařského ostrova. Charakter opatření je různý od iniciačních opatření, které je možné realizovat v krátkodobém horizontu, až po koncepční studie navazujícího území a investiční záměry. Pro realizovatelnost investičních projektů jsou důležitá procesní opatření jako založení místní správy a projektový manažer.

KONCEPCE CÍSAŘSKÉHO OSTROVA

KONCEPCE CELKOVÉHO KRAJINÁŘSKÉHO ŘEŠENÍ CÍSAŘSKÉHO OSTROVA A JEHO ŠIRŠÍHO OKOLÍ

AKČNÍ PLÁN K IMPLEMENTACI KONCEPCE

NAVAZUJÍCÍ PROJEKTY

Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy
Sekce detailu města / Kancelář veřejného prostoru

Vedoucí koncepce
doc. Ing. arch. Pavla Melková, Ph.D. | Sekce detailu města
Ing. Štěpán Špoula | Kancelář veřejného prostoru

Projektový tým IPR Praha
MgA. Marek Kundrata | Kancelář veřejného prostoru

Autorský tým podkladové studie
prof. Ing. arch. Petr Pelčák | architektura
Ing. Eva Wagnerová | krajinná architektura
Ing. Václav Malina | dopravní stavby
Ing. Miloslav Šindlar | vodohospodářské stavby

Spolupráce
Sekce infrastruktury a krajiny
Sekce právní a ekonomická
Sekce vnějších vztahů

Stážisté IPR Praha
Alžběta Šmejkalová, Michaela Svobodová, The Anh Nguyen, Roman Hrabánek, Sabrina Menger, Jolana Macháčková

Zadáno usnesením Rady hl. m. Prahy č. 831 ze dne 21. 4. 2015
Schváleno usnesením Rady hl. m. Prahy č. 2054 ze dne 29. 8. 2017
Vizualizace, mapové podklady: Pelčák a partner architekti, IPR Praha

PRAHA PRAGUE PRAGA PRAG

IPR Praha

V krajině Trojské kotliny je zapsáno tisícileté soužití člověka a řeky. Koryto, ostrovy a boční ramena se v průběhu staletí neustále proměňovaly. Rovnocenné soužití s řekou bylo v 19. století nahrazeno jejím jednostranným využitím. Dnes se znovu učíme, jak projektovat v souladu s přírodou a vnímat vrstevnatost krajiny. Praha potvrdila nový přístup k říční krajině schválením Koncepce Císařského ostrova a podepsala společně s dalšími partnery v místě memorandum o spolupráci.

Koncepce má za cíl překlenout tradiční sektorový přístup a k území přistupovat jako k celku krajiny, která je vrstevnatá a vysoce komplexní. Jednotlivé funkční požadavky (prostupnost, dopravní obslužnost, parkování, vodohospodářská opatření atd.) budou do krajiny, poté co jí porozumíme, citlivě začleňovány. Jedině tak může být garantován soulad s hodnotami obsaženými v krajině a tím pádem snížen negativní vliv dílčích záměrů. V důsledku koncepce tedy přináší i jejich lepší přijetí i vyšší realizovatelnost.

Koncepce Císařského ostrova a akční plán navazují na schválenou Koncepci pražských blehů např. posílením přírodní identity říční krajiny; odstraňováním bariér a vytvářením nových propojení; vytvořením místní správy zodpovědné nejen za péči a údržbu, ale také za rozvoj vzdělávání a kulturně-společenských aktivit pro veřejnost.

Dokumenty přispívají k naplňování Strategického plánu hl. m. Prahy (aktualizace 2016) souběžně v 19 opatřeních a 7 strategických cílech. Např. opatření 1.3, E.1 Uplatňovat krajinářské hledisko při tvorbě města: „Uplatňovat celostní řešení záměrů s dopadem na krajinu, a to i s využitím prvků zelené infrastruktury…"

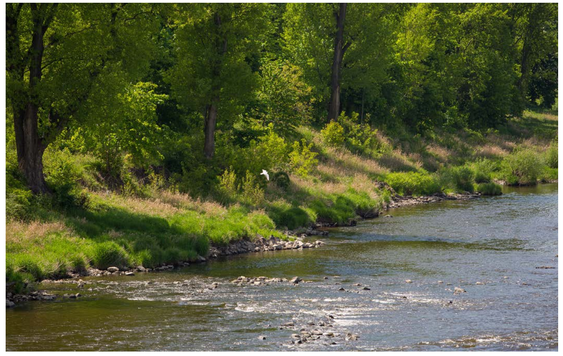

ZÁSADY KONCEPCE

Zásady vypracoval IPR Praha na základě podkladové studie a jejího vyhodnocení (zkrácená verze). V mapě jsou uvedeny přibližné lokalizace záměrů nebo jejich příklady.

Celkové krajinářské řešení

- K1 Zachovat a obnovit přírodní prvky a druhy, posilovat tak identitu místní krajiny
- K2 Zlepšovat stav přírody v nivě a sdruženě řešit protipovodňová opatření.
- K3 Podpořit biodiverzitu krajiny a informovat o ní v místě
- K4 Vytvořit místní správu – příměstský park

Úprava řeky

- R1 Zlepšit průtočnost vytvořením průlehu a rozšířením koryta řeky
- R2 Zlepšit přírodní podmínky řeky, nivní krajiny
- R3 Zlepšit podmínky pro vzdělávání, hru a rekreaci
- R4 Zajistit prostor pro rozvoj biotopů a migraci ryb
- R5 Určit klidná a intenzivně využívaná místa

Doprava v Trojské kotlině

- D1 Řešit dopravní obsluhu jako ucelený systém
- D2 Obloužit Zoo Praha tramvají
- D3 Přemostit ostrov do Troje pro pěší a cyklisty
- D4 Navrhnout tramvajovou smyčku u Trojského mostu
- D5 Diverzifikovat parkovací stání po obvodu Trojské kotliny
- D6 Parkování u výjezdu z tunelu Blanka o kapacitě 600 - 1400
- D7 Zrušit parkoviště pod zámkem Troja
- D8 Založit malé parkoviště P+R v Podbabě a v Suchdole
- D9 Umožnit dostupnost veřejnou dopravou z levého břehu
- D10 Využít vodní cestu ve zdrži trojského jezu – vodní tramvaj
- D11 Prověřit snížení průjezdné dopravy parkem Drahaň – Troja a mezi botanickou a zoologickou zahradou

Císařský ostrov

- C1 Založit na veřejně přístupné střeše nové vodní linky suchou květnatou step
- C2 Uchovat Areál ÚČOV ve stávajících hranicích
- C3 Zpřístupnit protipovodňové valy a zřídit okružní cestu kolem ostrova
- C4 Zprostupnit ostrov skrz areál čistírny v místě mostu z ul . Papírenské
- C5 Postavit novou lávku přes staré rameno ústící u jižního vstupu do zoo
- C6 Zpřístupnit most bývalé polní dráhy
- C7 Doplnit o novou lávku přes ostrov na východě
- C8 Zřídit paralelní lávku k mostu do Stromovky
- C9 Napojit západní špičku ostrova na přívoz
- C10 Zřídit propojení lávkou přes zdymadla na jezu v Podbabě
- C11 Zpřístupnit oba cípy ostrova
- C12 Zajistit nové trasy pro koně
- C13 Vykoupit a vyměnit pozemky a dohodnout se s nájemci

Levý břeh Vltavy

- L1 Protáhnout promenádní trasy Stromovky za Malou říčku
- L2 Propojit pro průjezd nové linky autobusu
- L3 Revitalizovat veřejný prostor před Císařským mlýnem
- L4 Zlepšit napojení Stromovky z Podbaby podél kanálu a promenáda
- L5 Napojit na nádraží Praha–Holešovice
- L6 Revitalizovat oblasti kolem Papírenské ulice a zachování malovýrobního charakteru území

Pravý břeh Vltavy

- P1 Napojit zelenou páteř kolem řeky na systém zelených svahů
- P2 Zpřístupnit lokálně divoký břeh Vltavy
- P3 Revitalizovat prostor před zámkem Troja
- P4 Řešit lužní park mezi valem a sportovním kanálem jednotně
- P5 Integrovat kapacitní parkoviště v předpolí Trojského mostu
- P6 Oddělit pěší a cyklisté na hlavní rekreační trase

PODKLADOVÁ STUDIE

Podkladová studie obsahuje celkem 4 části:

Rámcový plán
Katalog charakterů
Integrované vodohospodářské opatření
Návrh změn nové vodní linky Ústřední čistírny odpadních vod

Vítězný tým dopracoval vybraný návrh do podoby podkladové studie, jehož hlavní výkres je vidět v pozadí.

Rámcový plán

Rámcový plán řeší širší okolí, definuje kostru veřejných prostranství a krajiny spolu s dostupností a prostupností území. Návrh detailně popsal a navrhl, jak rozvíjet hlavní hodnoty nivní krajiny, charakterizované rovinatým terénem a typickou vegetací. Prostupnost území byla řešena jak zpřístupňováním břehů řeky, tak zlepšením prostupnosti napříč územím přes Císařský ostrov. Systémové řešení veřejné dopravy je doprovázeno zřízením záchytných parkovišť na okraji Trojské kotliny.

Katalog charakterů

V rámci soutěžního workshopu vznikl katalog charakterů Císařského ostrova a širšího okolí. Posléze byl doplněn pasportem prvků Císařského ostrova. Oba tyto dokumenty slouží jako podklad pro detailní design manuálu území, který má definovat jednotlivé technické i vegetační prvky, mobiliář a další detaily pro použití v navazujících a koordinovaných projektech. Cílem je podpora jednotného charakteru území a dobrá orientace v prostoru řeky.

Kompenzace – revitalizace řeky (A)

Cílem koncepce bylo nalézt způsob, jak kompenzovat dopady nové vodní linky na krajinu Trojské kotliny. Projekt „Divoká Vltava" není jenom kompenzačním vodohospodářským opatřením, ale zároveň například obnovou říčních biotopů posiluje krajinné hodnoty nivy. Kromě úprav v korytě řeky je součástí také mělký průleh (terénní sníženina) napříč Císařským ostrovem, který je mimo jiné místem pro hru a rekreaci.

Návrh změn projektu Nová vodní linka (B)

Cílem změn bylo lepší začlenění čistírny do krajiny a minimalizace jejích dopadů na okolí. Díky zmenšení velikosti valů a změně dopravní obsluhy umožňoval návrh zachovat větší míru původní vegetace a terénu ostrova a využít severní břeh pro rekreaci. Vzhledem k již probíhající stavbě, legislativním procesům a smluvním podmínkám bylo rozhodnuto, že v rámci stavby bude realizována pouze exteriérizace střechy (suchá step), která má za cíl přesunout rekreační aktivity k revitalizovaným břehům.

Rámcový plán — legenda

- vlak
- autobus
- ekováček
- tramvaj
- pěší stezka
- cyklostezka + pěší stezka
- stezka pro koně
- přívoz a vodní tramvaj

0 25 50 75 100 m

AKČNÍ PLÁN

Akční plán slouží k naplňování Koncepce Císařského ostrova, definuje jednotlivé kroky pro dosažení hlavního cíle, kterým je kompenzace hodnot krajiny Císařského ostrova v souvislosti s výstavbou nové vodní linky Ústřední čistírny odpadních vod.

Je určen pro Radu hl. m. Prahy, ale slouží i ostatním aktérům v území, jejichž požadavky, záměry a odpovědnosti jsou do koncepce zahrnuty. Jednotlivá opatření jsou stručně popsána níže a jsou k nim uvedeny pouze vybrané příklady aktivit a projektů. Ucelený seznam je k dispozici v akčním plánu.

---

1. ŘÍZENÍ PROJEKTŮ

Pro úspěšné naplňování akčního plánu je klíčové nastavení kvalitního projektového řízení. Důvodem je mimo jiné zajištění kontinuity víceúčelového a mezisektorového přístupu, který vyžaduje aktivní zapojení celé řady aktérů a jejich intenzivní koordinaci.

→ *[Nastavení projektového řízení: zřízení pozice projektového manažera]*

---

2. INICIAČNÍ OPATŘENÍ

Iniciační opatření definuje tři konkrétní projekty realizovatelné v krátkém časovém období bez vysokých investičních nákladů a dlouhých správních řízení. Tato opatření povedou k citelnému zlepšení současného stavu.

→ *[Zlepšení stavu krajiny ostrova v krátkodobém horizontu]*
→ *[Dočasné záchytné parkoviště u Trojského mostu]*

3. KONCEPCE PRO NAVAZUJÍCÍ ÚZEMÍ

Pro vyřešení spojení Císařského ostrova bylo do zadání koncepce zahnuto také navazující území pravého a levého břehu. To ale bylo zpracováno v menším detailu, a proto ještě vyžaduje podrobnější koncepční prověření, aby mohly být určeny a specifikovány investiční projekty obdobně jako na Císařském ostrově.

→ *[Urbanisticko-krajinářská koncepční studie trojského nábřeží]*
→ *[Masterplan zelených propojení]*

4. INVESTIČNÍ PROJEKTY

Jde o realizaci investičních projektů, které byly v rámci koncepce definovány do dostatečné podrobnosti a ohledně kterých bylo dosaženo velké míry shody. Jde o tzv. integrované (víceúčelové) krajinářské projekty, tedy řešící paralelně více odborných aspektů a záměrů. Předpokladem je proces umožňující kvalitní architektonicko-krajinářské řešení a mezioborový autorský přístup.

→ *[Krajinářské úpravy Císařského ostrova]*
→ *[Přírodě blízká revitalizace řeky – projekt „Divoká Vltava“]*

---

5. ZALOŽENÍ MÍSTNÍ SPRÁVY

Cílem založení místní správy je adekvátní péče o přírodní území, která odpovídá rekreačnímu a přírodnímu významu a potenciálu místa. Neméně důležitá je podpora a budování místní identity včetně zajištění enviromentálního vzdělávání. Pro realizovatelnost projektu Divoká Vltava stanovuje Povodí Vltavy, s. p., podmínku, aby hl. m. Praha zajistilo správce, který bude o revitalizované území pečovat.

→ *[Zřízení místní správy pro Císařský ostrov]*
→ *[Pořízení plánu péče - management plánu]*

6. METODIKA ZADÁVÁNÍ INTEGROVANÝCH PROJEKTŮ

Na území hlavního města Prahy vznikla řada projektů technické infrastruktury, které jsou úzce zaměřeny pouze na splnění jednoho technického účelu. Na základě zkušeností ze zahraničí a z přípravy pilotního projektu Divoká Vltava bude připravena metodika pro integrovanou (víceúčelovou) přípravu projektů zohledňujících krajinu.

7. ZAPOJENÍ OBYVATEL

Jedním z cílů zapojení obyvatel do místních aktivit a plánování je zvyšování povědomí o krajině, které přispívá k její ochraně. V místě vznikne vzdělávací a informační systém. Podporovány budou kulturně-společenské osvětové aktivity v místě a vzdělávací programy pro děti. Obyvatelé se mohou zapojit do plánování např. prostřednictvím plánovacích procházek nebo díky Spolku pro Trojskou kotlinu, který byl definován již ve Strategii pro rozvoj příměstské krajiny (Troja 2012).

→ *[Vzdělávací a informační systém]*
→ *[Zapojení veřejnosti do plánování]*

ÚROVNĚ A PŘEHLED PROJEKTŮ AKČNÍHO PLÁNU

Akční plán rozděluje řešené území na jednotlivé dílčí záměry, které mají být postupně realizovány. Koncepce ostrova a řeky je dostatečně detailně stanovena a projednána a lze pokračovat přípravou samotných projektů revitalizace, pro navazující území bude ještě zpracována detailnější krajinářská koncepce.

KONCEPCE DÍLČÍCH ÚSEKŮ

K.1 Územní studie - revitalizace oblasti Papírenská

K.2 Územní studie okolí tramvajové tratě (Podbaba—Suchdol)

K.3 Urbanisticko-krajinářská koncepční studie Trojského nábřeží

K.4 Masterplan zelených propojení (Holešovický ostrov–Herzovka)

K.5 Masterplan zelených propojení (Stromovka–Podbaba)

K.6 Masterplan zelených propojení (Šárecké údolí–Bosna–Sklenářka)

K.7 Územní studie Nové Rybáře

K.8 Designmanuál

K.9 Masterplan příměstského parku Trojská kotlina

JEDNOTLIVÉ PROJEKTY

P.1 Krajinářské úpravy Císařského ostrova

P.2 Divoká Vltava

P.3 Propojení ostrova - přístup do zoo

P.4 Nová lávka do zoo

P.5 Vodní tramvaj

P.6 Rekreační lužní park Troja

P.7 Ulice Za Císařským mlýnem a vedení autobusu

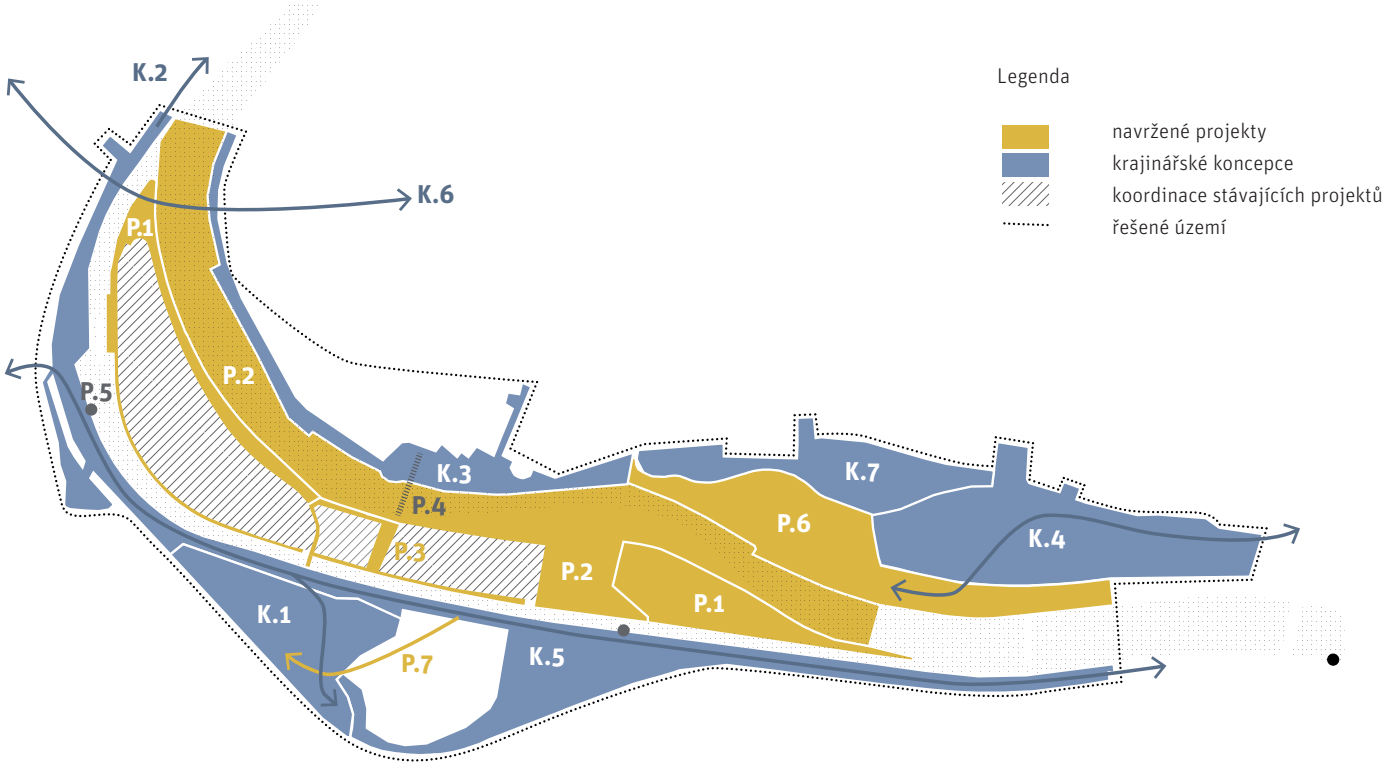

Schéma rozdělení na územní celky pro navazující investiční projekty (žlutá) a koncepční prověření (modrá)

VÝSTAVA
OBNOVA SOUŽITÍ S ŘEKOU

Cílem výstavy a doprovodných aktivit bylo zvyšovat povědomí veřejnosti o hodnotách nivní krajiny a způsobů jejího rozvoje a ochrany. Výstava hovořila o minulosti, současnosti a budoucnosti Trojské kotliny a soužití člověka a řeky. Výstavu vidělo přibližně 22 000 lidí a zastavil se u ní každý pátý člověk, který šel pěšky.

Výstava Obnova soužití s řekou
1. 6.—31. 8. 2016
náplavka u Trojské lávky

V rámci doprovodného programu proběhlo několik komentovaných prohlídek a moderovaných debat:

– O minulosti Trojské kotliny: Z pohledu od řeky
– O budoucnosti Trojské kotliny: Jak pečovat o krajinu
– O obnově říční krajiny

Výstavu doprovázel také program pro děti formou vzdělávací hry v areálu staré čistírny odpadních vod. Děti se vydaly po stopách soužití člověka s řekou v minulosti, současnosti i budoucnosti, plnily úkoly a hledaly indície, které jim postupně odkryly příběh o nivní krajině Trojské kotliny.

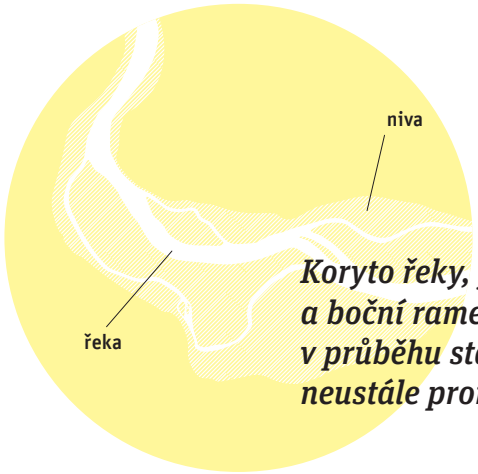

Koryto řeky, její ostrovy a boční ramena se v průběhu staletí neustále proměňovaly.

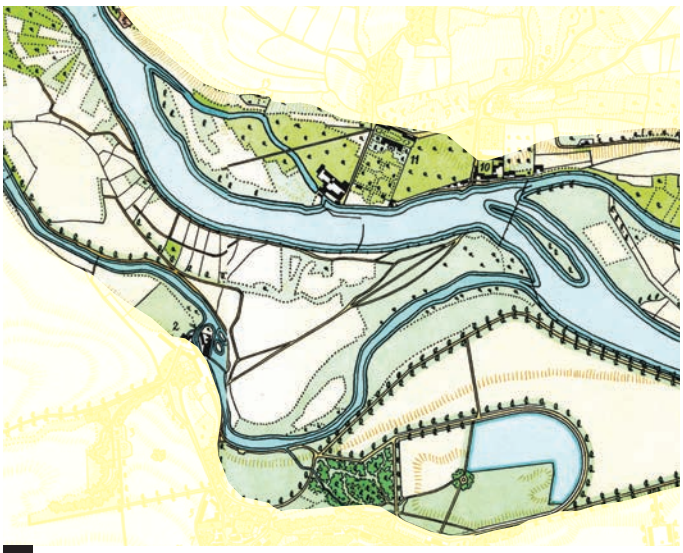

1

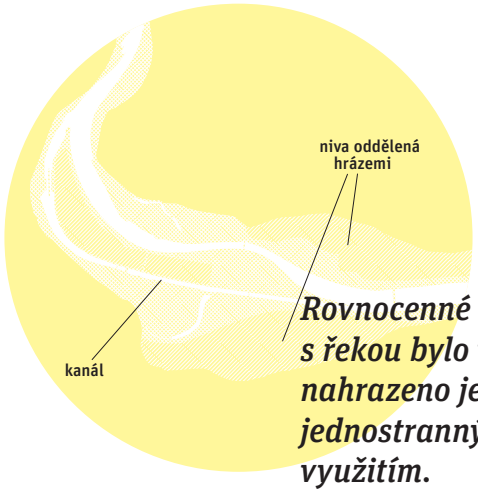

Rovnocenné soužití s řekou bylo v 19. století nahrazeno jejím jednostranným využitím.

2

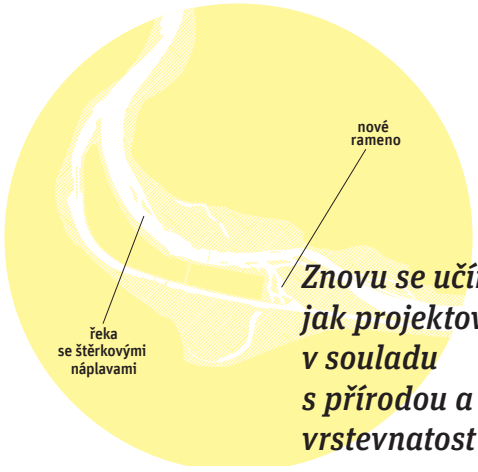

Znovu se učíme, jak projektovat v souladu s přírodou a vnímat vrstevnatost řeky.

3

1 Úrodná říční niva byla už od raného středověku využívána hlavně k pasení dobytka a pěstování plodin.
2 Na přelomu 19. a 20. století vzniklo zdymadlo a tříkilometrový plavební kanál.
3 Nová koncepce se soustředí na pobyt u řeky, na využití a podporu přirozeného nivního ekosystému.

CESTA
KRAJINY & INFRASTRUKTURY

Trojská kotlina je místem, kde se setkává příroda, rekreace a dopravní i technická infrastruktura. Z toho vyplývající protichůdné požadavky byly začleňovány do celkové koncepce území, která byla společně s Akčním plánem schválena Radou hl. m. Prahy. Závěry koncepce přijaly v memorandu také přilehlé městské části a Povodí Vltavy (2017).

Navrhovaná naučná okružní stezka s názvem Cesta krajiny a infrastruktury má ukázat, že tato témata lze víceúčelovým přístupem bezkonfliktně provázat.

Naučná cesta prochází unikátním územím jedné z nejcennějších přírodních oblastí Prahy — říční nivy Trojské kotliny. Návštěvníkům představí kontrast mezi technickým dílem plavebního kanálu a nesplavněným korytem Vltavy, které zdánlivě působí autentickým přírodním dojmem. Zároveň je to nejníže položená oblast Prahy, kde již po více než 100 let čistíme pražskou odpadní vodu. Na vlastní oči lze vidět, jak to dělali naši předkové v unikátní historické čistírně a jaké jsou současné technologie stávající vodní linky. Cestu lemuje řada technických děl i přírodních zajímavostí, společně tvoří opravdový unikát, který jinde nenajdeme.

KRAJINA

Naučné panely vyprávějí o říční krajině řeky Vltavy, jak se utvářela a co pro člověka znamená.

- *Soužití člověka s řekou*
- *Rybí cesty*
- *Úžovka podplamatá a další chráněné druhy*
- *Hnízdění ptáků* [01]
- *Hydromorfologie řeky* [02]
- *Geologie říční nivy*
- *Nivní vegetace*
- *Krajina řeky* [03]
- *Květnatá pobytová louka*

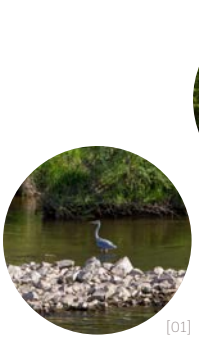
[01]

[02]

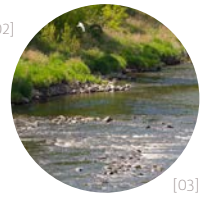
[03]

INFRASTRUKTURA

Naučné panely představují technickou infrastrukturu, zejména ukazují proč a jak čistíme odpadní vodu.

[04]

[05]

[06]

HISTORICKÁ ČISTÍRNA

- *Historická čistírna odpadních vod* [04]
- *Podzemní usazovací nádrže historické čistírny*
- *Historický most polní drážky* [05]
- *Obnova polní drážky v areálu historické čistírny* [06]

STÁVAJÍCÍ ČISTÍRNA

- *Vyhnívací nádrže* [07]
- *Koloběh čištění odpadní vody* [08]
- *Usazovací nádrže* [09]
- *Protipovodňový val*
- *Aktivační nádrž*
- *Dosazovací nádrže*

PLAVEBNÍ OBJEKTY

- *Plavební komora* [10]
- *Plavební kanál* [11]
- *Přístaviště a opravna lodí* [12]

[08]

[07]

[09]

[10]

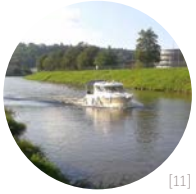
[11]

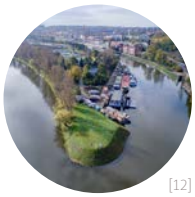
[12]

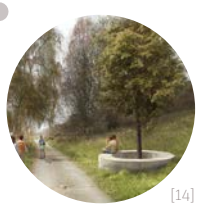
[14]

VÝTVARNÉ OBJEKTY

Výtvarná díla od autora Čestmíra Sušky artikulují kontrasty technické infrastruktury a krajiny a zároveň vytváření místa k odpočinku a hře.

- *Potrubní objekty* [13]
- *Věž*
- *Sezení pod stromem* [14]
- *Schody k vodě*
- *Lavice* [15]

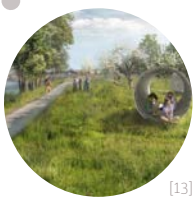
[13]

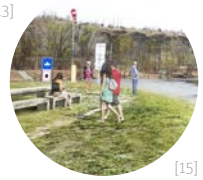
[15]

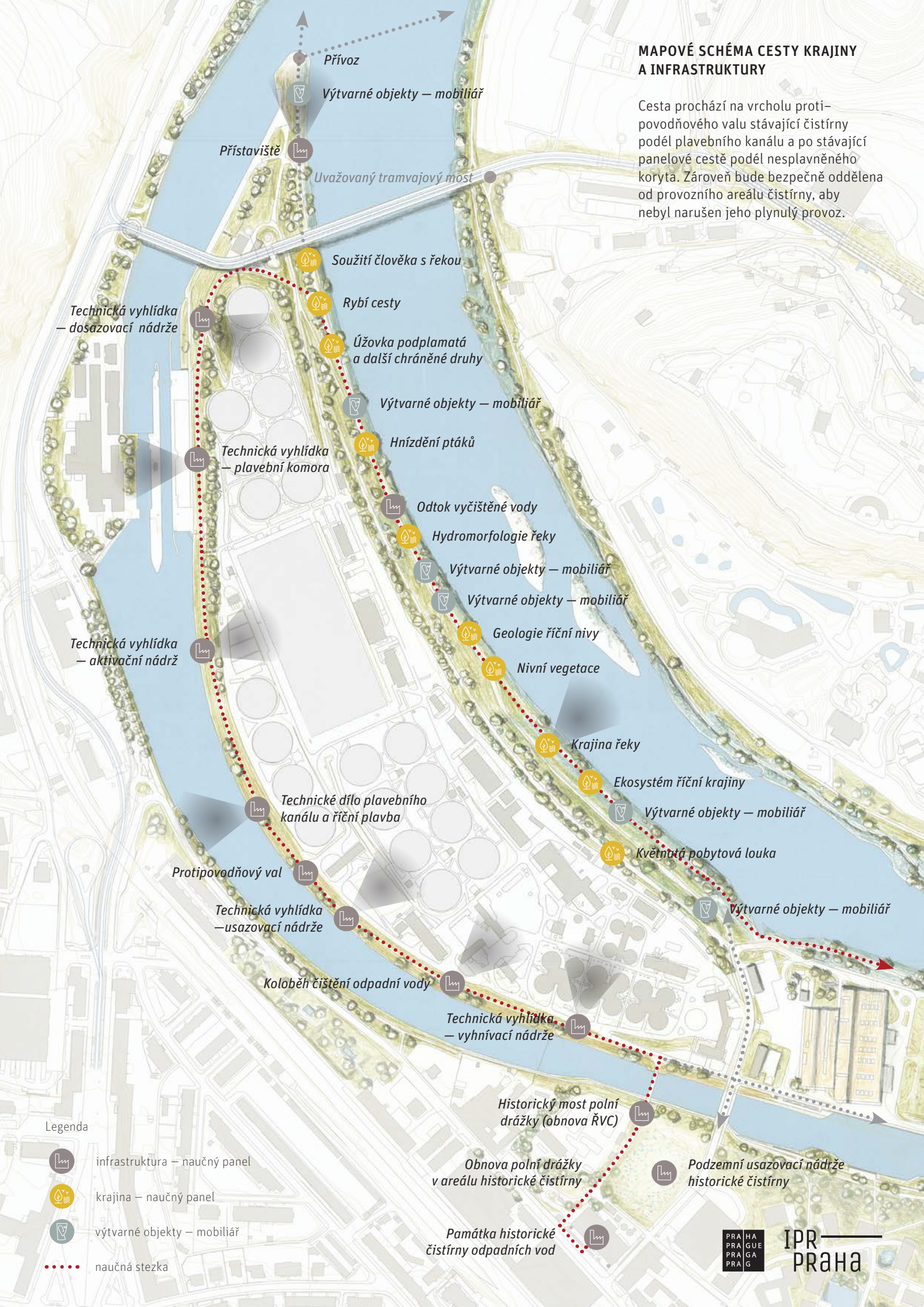

MAPOVÉ SCHÉMA CESTY KRAJINY A INFRASTRUKTURY

Cesta prochází na vrcholu proti–povodňového valu stávající čistírny podél plavebního kanálu a po stávající panelové cestě podél nesplavněného koryta. Zároveň bude bezpečně oddělena od provozního areálu čistírny, aby nebyl narušen jeho plynulý provoz.

IPR PRAHA